ދީނުގެމަގު

بلغوا عني ولو آية

-رواه البخاري-

އަދަދު:1 އަހަރު:1 ހުކުރު ٢٣ جماد الأولى ١٤٤٢، 8 ޖަނަވަރީ 2021، ރަޖިސްޓްރީ ނަމްބަރު: 2019/2203

محررُ قلمُން

"ދީނުގެމަގު" މިއީ އިސްލާމް-

ދީނުގެ އަލިކަން ދިވެހި ފަސްގަނޑުގައި ދިއްލުމުގެ މާތް މަތިވެރި މަޤްޞަދުގައި ޝާއިޢުކުރެވޭ ހަފްތާ މަޖައްލާއެކެވެ. މީގައި ހިމަނަން ގަސްތުކުރަނީ އިސްލާމްދީނުގެ އާންމު މައުލޫމާތާއި، ފިލާވަޅުތަކެވެ. ހަފްތާއަކު އެއް ފަހަރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް، ދީނީގޮތުން އައު ދަރުހަކާއި، އިރުޝާދެއް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އުއްމީދުގައެވެ. މި މަޖައްލާ ފަރުމާ ކުރެވިފައިވަނީ މުހިއްމު މައުޟޫޢުތަކަށް ކުރު މަޒުމޫނުތަކެއް ހިމަނައިގެންނެވެ. ފަސޭހައިން ވިސްނޭހެން ސާދާ ޢިބާރާތުން ހުރިހާ މައުލޫމާތެއް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މި މަޖައްލާގެ ލިޔުންތެރިން ވަރަށްބޮޑަށް ބައްލަވާނެއެވެ.

1987ން 2008އަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުންވެސް ވަނީ މި ނަމުގައި ހަފްތާ މަޖައްލާއެއް ނެރުނެވެ. އެ މަޖައްލާ ނެރެފައިވަނީ ރައީސް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުންނެވެ. އެއީ އޭރުގެ ރައީސް- ޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލް ޤައްޔޫމުގެ އިސްނެންގެވުމުގެ މަތިން ފައްޓަވާފައިވާ އިސްލާމީ ދަޢުވަތުގެ އަލިގަދަ [illegible] ގޮތެއްގައެވެ. ކޮންމެ ހުކުރު ދުވަހެއްގެ ހުކުރު ނަމާދަށްފަހު ބަހަމުންގެންދެވި "ދީނުގެމަގު" ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ރަށަކަށް ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވަނީ ފޯރާފައެވެ.

އިސްލާމްދީނުގެ ބަޔާން މައުލޫމާތު މުސްލިމުންގެ މެދުގައި ފެތުރުން މަސައްކަތް ކުރުން އަދި ހުރިހާ ޖަމާޢަތަކަށް ނުހަނު ބޭނުން ޖެހިފައިވާ ކަމެކެވެ. ވަކިން [illegible] ދިވެހި މުޖުތަމަޢުން އިސްލާމްދީނުގެ ބަޔާން މައުލޫމާތު [illegible] [illegible] [illegible] މުހިއްމުކަން މިއަދު ވަކިން ކުޑައެއްނޫންނެވެ.

މިރާއްޖޭގެ ހިވާގި އިލްމުވެރިން މިހާރުވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ބަޔާން މައުލޫމާތާއި އެދީނުގެ ދަޢުވަތު ފެތުރުއްވުން ނުހަނު [illegible] މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވައެވެ. އެކަމަކު އާންމު އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައެވެ. "ދީނުގެމަގު" މަޖައްލާއަކީ ވެސް އެ ސިލްސިލާއަށް އިތުރު ކުރެވުނު ވަކި ބައެކެވެ.

އަޅުގަނޑުގެ ދުޢާއަކީ މިމަސައްކަތަކީ الله ރުހިވޮޑިގަންނަވާ މަސައްކަތެއް ކަމުގައި ވެގެންދިއުމެވެ. އަދި މިކަމުގައި ފަންނީ [illegible] ވާގި [illegible] [illegible] [illegible] ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް، މިއީ ބަދަލު [illegible] ވެގެންދިއުމެވެ.

محمد أفضل

އިލްމުގެ މާތްކަން

އައްޝައިޚް ޝަރީފު ޢަބްދުﷲ

އުއްމަތުގެ ނަބިއްޔާ މުޙައްމަދު ﷺ ގެ މައްޗަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ބާވައިލެއްވުނު ވަޙީގެ ބަސްފުޅަކީ "اقرأ" މި ބަސްފުޅެވެ. "(ކަލޭގެފާނު ކިޔަވާ ވިދާޅުވާށެވެ!" މިއެވެ. އެހެންކަމުން، މާތް ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ޢިލްމަށް ދީފައިވާ ޝަރަފާއި މަތިވެރިކަން ކީރިތި ރަސޫލާ ﷺ ގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވުނު ވަޙީގެ ފުރަތަމަ ބަސްފުޅުންވެސް އެނގިގެން ދެއެވެ.

ޢިލްމަށް ލިބިފައިވާ ދަރަޖަގެ ސަބަބުން ޢިލްމު ހާސިލު ކުރައްވައިގެން ތިއްބަވާ ޢާލިމުންނާއި، ޢިލްމުން މިންވަރަށް ހާސިލުނުކުރާ މީހުން ޖާހިލުންނާއި އެއްފަދަ ވެގެންނުވެއެވެ. ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (الزمر:9) މާނައީ: "ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ! ދަންނަމީހުންނާއި، ނުދަންނަމީހުން ހަމަހަމަވާނެ ހެއްޔެވެ؟"

ޢިލްމު އިތުރުކޮށްދެއްވުން އެދި އެއިލާހުގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވާލުމަށް މާތް ނަބިއްޔާ ﷺ އަށް މާތް ﷲ ވަޙީ ކުރެއްވި ޤުރުއާނުގައި އަންގަވާފައެވެ. ޢިލްމު ލިބިފައި އެހެން އެއްޗަށް އިތުރު ކޮށްދެއްވުމަށް އެދިލެއްވުމަށް ކީރިތި ރަސޫލާއަށް މާތް ﷲ އިރުޝާދު ދެއްވާފައެއް ނުވެއެވެ. މިކަމުންވެސް ޢިލްމަށް މާތް ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދީފައިވާ މަޤާމާއި ޝަރަފުވެރިކަން ހާމަވެގެންދެއެވެ. އެކަމަށް އިޝާރާތްކުރައްވާ މާތްﷲ ވަޙީ ކުރައްވަނީ ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ (طه 114) މާނައީ: "އަދި ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. އަޅުގެ ވެރި ރައްބެވެ. މި އަޅާއަށް ޢިލްމު އިތުރު ކޮށްދެއްވާށެވެ!"

މާތް ﷲ އަޅަކަށް ހެޔޮ މިންވަރު ކުރައްވަން އިރާދަ ކުރައްވައިފި ނަމަ އެއަޅާގެ ދީނުގެ ޢިލްމު އެ އަޅަކަށް ދެއްވައެވެ. ދީނުގެ ފަހުމު ނުވަތަ ހޯދާ ވިސްނުން ދެއްވައެވެ. ރަސޫލާ ﷺ މިކަމަށް އިޝާރާތްކުރައްވާ ޙަދީޘްފުޅުގެ ކުރެއްވިއެވެ. (من يرد الله به خيرا يفقهه في الدين) متفق عليه. މާނައީ: "މާތް ﷲ އަޅަކަށް ހެޔޮ މިންވަރު ކުރައްވަން އިރާދަ ކުރައްވައިފި ނަމަ އެ އަޅަކަށް އިސްލާމްދީނުގެ ޢިލްމު (އަދި ދީނުގެ ފަހުމު ވިސްނުން) ދެއްވައެވެ." (ބުޚާރީއާއި މުސްލިމް)

ޢިލްމުވެރިޔަކީ ނަބީބޭކަލުންގެ ވާރުތަވެރިންނެވެ. އެބައިމީހުން ވާރުތަވެރިންނަށް ވަނީ ނަބީބޭކަލުން ދޫކުރައްވާފައި ވަޑައިގެންނެވި ޢިލްމުގެ ނަސީބު އެބައިމީހުން ލިބިގަންނާނީއެވެ. އެހެނީ، ނަބީބޭކަލުންނަކީ މުދަލު ދޫކުރެއްވި ބައެއް ނޫނެވެ. އެބޭކަލުން ދޫކުރައްވާފައި ޢިލްމެވެ.

(ތިރުމިޛީ)

ކީރިތި قرآنއަކީ މާތް ފޮތެކެވެ.

މުޙައްމަދު އަފްޟަލް

ކީރިތި ޤުރުއާނަކީ މާތް اللهގެ ކަލާމްފުޅެވެ. الله سبحانه وتعالى މީސްތަކުން އުޅެނީ ގޮތް ބަޔާން ކުރައްވަން ރަސޫލުން ފޮނުއްވަވައި، ފޮތް ބާވައިލައްވަތެވެ. އެފޮތް ތަކުގައި މީސްތަކުންނަށް ގެއްލުންވާ އެންމެހައި ކަންކަމުން ދުރުވެ ތިބުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވެ އިރުޝާދު ދެއްވަތެވެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ، އިންސާނުންނަށް ފައިދާ ހުރި ކޮންމެ ކަމެއްގެ ވާހަކަވެސް އެފޮތް ފޮތުގައި ބަޔާން ކުރައްވައި އަންގަވަތެވެ.

ކޮންމެ ނަބިއްޔަކާއި ނާއި ރަސޫލެއް ދުނިޔެ ދޫކޮށް ވަޑައިގަތުމަށްފަހު، މިފަދައިން ބާވައިލެވޭ ފޮތްފޮތުގައިވާ އިރުޝާދުތަކާއި މީސްތަކުން ދުރުވެ ފޭއަން ދާން ފެށުމުން، އަނެއްކާވެސް އެހެން ނަބީބޭކަލުންތަކާއި ރަސޫލުބޭކަލުން ތަކެއް ފޮނުއްވަވައި އައު ފޮތަކާއި އައު ޝަރީޢަތެއް ބާވައިލައްވަތެވެ. މިސިލްސިލާގެ ތަރުތީބުން އެންމެ ފަހުން ބާވައިލެވިފައިވާ ފޮތަކީ ކީރިތި ޤުރުއާނެވެ. އެޤުރުއާނަކީ މުޙައްމަދު ﷺ ގެ އުއްމަތަށް ބާވައިލެވިފައިވާ ޝަރީޢަތެވެ. އޭގެފަހުން އިތުރު ފޮތެއް އައުމެއް ނުވާ، އިންސާނިއްޔަތަށް ފޮނުވޭ ރިސާލަތު ޚަތަމްވާ މިފޮތުގެ މާތްކަން އެހެން ހުރިހާ ފޮތެއްގެ މައްޗަށް ކުރިހޯދައެވެ. ސަމާވީ ދީންތަކުގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގައި ބަލައިގަންނަ ކޮންމެ ދީނެއްގެ ކޮންމެ ފޮތަކުންވެސް ކީރިތި ޤުރުއާނައިގެން، މިއުއްމަތުގެ މާތް ނަބިއްޔާ ﷺ [illegible] ހެކިތައް ފެންނަން ހުރީއެވެ. އެދީން ތަކުގެ ފޮތްތަކަކީ އެމީހުންގެ އަތްތަކުން ބަދަލު ކޮށްފައިވާ ފޮތްތަކެއް ކަމުގައި ވާއިރުވެސް މިދެންނެވި ހުއްޖަތް އެފޮތްފޮތުން ބޭރުވެފައި ނުވާކަމީ ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ މަތިވެރިކަމާއި މާތްކަން ހާމަވާ ހެއްކެކެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނަކީ މާތް މަތިވެރި އިލާހުގެ ބަސްފުޅެއް އަދި ފޮތެއްކަމާއި، އެއީ ރައްކާތެރި ކޮށްދެއްވާނީ އެ އިލާހުކަން ބަޔާން ކުރައްވަމުން الله ވަޙީ ކުރައްވައި ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (الحجر:9). މާނައީ:- "ހަމަކަށަވަރުން، قرآن ބާވައިލެއްވީ ތިމަން ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސްކަލާނގެ، އެ قرآن ރައްކާތެރި ކުރައްވާ ހުށީމެވެ."

މަޖައްލާއާއި މުޢާމަލާތު ކުރެއްވުމަށް

އިދާރީ ކަންކަމަށް

idhaaraa@dheenugemagu.mv

އާޓިކަލް ފޮނުއްވުމަށް

musannif@dheenugemagu.mv

އިސްތިހާރު ކުރެއްވުމަށް

muvazziu@dheenugemagu.mv

އަންހެން ދަރިންގެ ޙައްޤު ދިނީ އިސްލާމްދީނުގައެވެ.

އައްޝައިޚް ޒަމްޒަމް ފާރިޝް

އިސްލާމް ދީނަކީ ޢާލަމްތަކަށް ރަޙްމަތެއް ކަމުގައި ކަމުގައި ބާވައިލެއްވުން ދީނެވެ. އެދީނަކީ އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި އަދި އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި އަނިޔާވެރިކަމަށް ޖާގަ ދޭ ދީނެއް ނޫނެވެ. އަދި ކިހިނެއް! އިސްލާމް ދީނަކީ އަނިޔާވެރިކަމުން މީސްތަކުން ނެރެ، ޢަދުލުވެރިކަމާއި، އިންސާފުވެރި ކަމާއިއެކު މީސްތަކުންނަށް އެބައިމީހުންގެ ޙައްޤުތައް ހޯދައި ދިނުމަށްޓަކައި މާތް الله ޝަރުޢު ކުރައްވާފައިވާ ދީނެކެވެ.

އެގޮތުން ބަލާއިރު އިންކާރު ކުރެވެން ނެތް ފާޅުކަން ބޮޑު ޙަޤީޤަތަކީ އިސްލާމް ދީންގައި އަންހެން ދަރިންނަށް ދެއްވާފައިވާ ޙައްޤުތަކެވެ. އަދި ހޯދައި ދެއްވާފައިވާ ރައްކާތެރިކަމާއި އިޙްތިރާމާއި މަތިވެރި ކަމެވެ.

ލޯބިވެތި މާތް ނަބިއްޔާ ﷺ އަށް އިސްލާމް ދީން ބާވައިލެއްވުމުގެ ކުރިން، އަންހެން ކުދިންނަކީ އެއްވެސް އަގެއް ހުރި ބައެއް ނޫނެވެ. އަދި އެއީ ބިންމަތީގައި ދިރި ހުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ބައެއް ކަމުގައި ވެސް ދިނަ ބަހަކު ނުދެކެ އެވެ. އެގޮތުން އެޒަމާނުގައި ދިނަ ބަހަކު ދިރައި އެބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ އަތުން އެބައިމީހުންގެ އަންހެން ދަރިންގެ ކަށްވަޅު ކޮނެ ދިރިހުއްޓައި ވަޅުލަމުންނެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި އެކަމަށް އިޝާރާތް ކުރައްވައި މާތް الله ވަޙީ ކުރައްވާފައި ވެއެވެ. ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ • يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ، أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ، أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ (سورة النحل: 58–59) މާނައީ:- "އަދި އެއިން މީހަކަށް، އަންހެންދަރިއެއް ލިބިއްޖެކަމުގެ ޚަބަރު ދެވިއްޖެނަމަ، އެމީހެއްގެ މޫނު އަނދިރިވެގެންދެއެވެ. އޭނާއަށް އެކަމުގެ ހިތާމަ ލިބިގެންވާ ބާރުގަ އެވެ. އެމީހާއަށް ދެވުނު ޚަބަރުގެ ނުބައިކަމުން، މީސްތަކުންގެ ކިބައިން އޭނާ ނިވައިވެގަނެއެވެ. ނިކަމެތިކަންމަތީގައި، އޭނާ އެ ކުއްޖާ ގެންގުޅުނީ ބާވައެވެ؟ ނުވަތަ ފަސްގަނޑުގެ ތެރެއަށް އެ ކުއްޖާ ލާނީ ބާވައެވެ؟ ދަންނާށެވެ! އެއުރެންކުރާ ޙުކުމް ހާދަހާ ނުބައިވެގެންވެއެވެ."

ނަމަވެސް އިސްލާމް ދީން އައުމަށްފަހު މިހުރިހާ ކަމެއް މުޅިން ބަދަލުކުރިއެވެ. އަދި ފުރާނަތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ދެވުނު، އިންސާނީ ޙައްޤު ލިބިދިނެވެ.

މިގައި ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ އާޔަތްތަކާއި، اللهގެ އިސްމުފުޅުތައް ހުރެއެވެ. އެއްލާނުލާ ރައްކާ ކުރައްވާ!